

Rektor

YTTRANDE

2019-03-11
Regeringskansliet
u.remissvar@regeringskansliet.se

Dnr HS 2018/970

Remissvar - Betänkandet Framtidens specialistsjuksköterska – ny roll, nya möjligheter (SOU 2018:77).

Ärendet har beretts av en arbetsgrupp bestående av Lena Mårtensson, Prorektor, Susanne Källerwald, Prefekt vid Institutionen för hälsa och lärande, Britt-Marie Gunnarsson, Avdelningschef för avdelningen för omvårdnad och reproduktiv, perinatal och sexuell hälsa vid Institutionen för hälsa och lärande, Kristina Ek, Biträdande avdelningschef för avdelningen för omvårdnad och reproduktiv, perinatal och sexuell hälsa vid Institutionen för hälsa och lärande, Stina Thorstensson, ledamot i Fakultetsnämnden samt Stefan Radenkovic, Vice Kårordförande, Studentkåren.

Beslut att avge detta yttrande är fattat av rektor Lars Niklasson den 11 mars 2019 efter föredragning av prorektor Lena Mårtensson.

Lars Niklasson

Lena Mårtensson
Prorektor

Rektor

YTTRANDE

2019-03-11

Sammanfattning

Högskolan i Skövde (Högskolan) har tagit del av Remiss av betänkandet Framtidens specialistsjuksköterska – ny roll, nya möjligheter (SOU 2018:77).

Betänkandet är välskrivet och ger en mycket god sammanfattning av dagens utmaningar och utveckling inom hälso- och sjukvården. Vidare ger den en god bakgrund av utvecklingen av vårdutbildningarna över tid vilket är av stor betydelse för en övergripande förståelse för hur situationen ser ut idag. Högskolan uppfattar vidare att utredningen är väl förankrad i berörda verksamhetsområden inom såväl utbildning som vårdverksamheten eller andra relevanta aktörer genom bl.a. frågeformulär, intervjuer och vetenskapliga publikationer avseende avancerad specialistsjuksköterska.

Utredningen betonar att vården behöver tydliggöra vilken typ av kompetens som behövs vilket Högskolan menar är av yttersta vikt för att Högskolan ska kunna möta upp dessa behov. Detta måste ske i nära samverkan mellan Högskolan och avnämarna. Studentkåren i Skövde ställer sig bakom förslaget då tydliga riktlinjer för specialistutbildningarna, samt borttagandet av dubbla examina kommer hjälpa studenterna att tydligare förstå sina studier.

Högskolan vill särskilt uppmärksamma förslaget om en ny yrkesexamen, Avancerad klinisk specialistsjuksköterska (AKS) av det enkla skälet att Högskolan redan 2003 startade en liknande utbildning, Avancerad specialistsjuksköterska, som genomfördes under några år. Högskolans erfarenheter av denna utbildning är att den kan ge sjuksköterskan fördjupade kunskaper och genom dessa skaffa sig de verktyg som behövs för att, inom ett avgränsat område, kunna ta ett helhetsperspektiv för patienten vilket leder till ökad vårdkvalitet.

Därutöver vill Högskolan kommentera delar i utredningens förslag vilka beskrivs nedan.

Dubbla examina

Nuvarande specialistsjuksköterskeutbildningar vid Högskolan ger studenterna såväl en magisterexamen som en yrkesexamen efter avslutad utbildning. Utredningen föreslår att specialistutbildningarna ska generera en yrkesexamen på avancerad nivå således inte både yrkes- och magisterexamen. Högskolan ställer sig positiva till förslaget. Trots Högskolans ställningstagande noteras några områden som behöver betänkas om förslaget genomförs. Det akademiska djupet säkerställs genom att utbildningarna ligger på avancerad nivå. Det finns dock en risk att sjuksköterskors huvudområde omvårdnad får ge plats för utökade yrkesspecifika kunskaper inom exempelvis medicinsk vetenskap. För att säkerställa huvudområdets fortsatta ställning i specialistutbildningarna kan ett minimikrav på antal högskolepoäng inom huvudområdet anges i högskoleförordningen. Ett annat område som behöver säkerställas är tillträde till forskarutbildning. Den särskilda behörighet i form av magisterexamen som krävs vid vissa lärosäten behöver tas bort för att garantera studenter tillträde till forskarutbildning.

Nya inriktningar

Tre fasta inriktningar

Utredningen föreslår tre fasta inriktningar, anestesi, intensivvård och operation. Övriga specialistutbildningar föreslås bli öppna, den fjärde inriktningen, och varje lärosäte beslutar själva om område för specialisering. Högskolan ställer sig positiv till detta förslag. Förslaget

skapar möjligheter att i samverkan med vårdverksamheten tillgodose behovet av kompetens i vårdverksamheten. Det kräver sannolikt även samarbeten mellan lärosäten – relaterat till att det nu och framöver kommer att finnas begränsad akademisk kompetens.

Den fjärde inriktningen

När det gäller examensmål för den fjärde inriktningen är dessa mycket generella men de kan utgöra en god bas. Detta innebär att de specifika mål för respektive utbildningsinriktning måste tydligt definieras vilket är en positiv möjlighet att skapa en utbildning som är mer relevant i relation till den kliniska verksamhetens behov. Högskolan vill här särskilt lyfta att specifika behov som kräver specialistkunskap, som t.ex. familjefokuserad omvårdnad, barnhälsovård eller psykisk ohälsa bör beaktas. När det gäller barnhälsovård behöver även behörigheten att ordinera vaccinationsläkemedel ses över eftersom den idag är knuten till två specifika specialist-sjuksköterskeexamina.

Avancerad Klinisk Specialistsjuksköterska

Utredningen föreslår att införa en ny vidareutbildning för sjuksköterskor, Avancerad Klinisk Specialistsjuksköterska (AKS) som en ny examen med legitimation. Det är viktigt att detta är en sammanhållen utbildning som leder fram till en specifik kompetens inom ett specifikt område. Högskolan ser legitimationen som viktig ur kvalitetssynpunkt. Legitimationen kan bidra till att öka attraktiviteten för utbildningen genom att vara en karriärväg för sjuksköterskor. Legitimationen förväntas även kunna ge en ökad förståelse hos framtida arbetsgivare och andra personalgrupper. Högskolan ställer sig positiva till införandet av AKS. Förslaget ger potential till ökad samverkan med framförallt vårdverksamhet men också med andra lärosäten.

Högskolan noterar att det i utredningen inte finns något förslag om förkunskapskrav för att påbörja utbildning till AKS. Då Högskolan har tidigare erfarenheter av att ge en liknande utbildning är det Högskolans rekommendation att ett förkunskapskrav bör vara minste ett års yrkeserfarenhet av kliniskt arbete som sjuksköterska. Vidare ser Högskolan att förankringen för acceptans av AKS i vården måste påbörjas omedelbart för att ge legitimitet åt yrket och att skapa intresse för utbildningen. Utredningen föreslår att lärosätena kan besluta om eventuella tillgodoräknanden, vilket Högskolan ställer sig positiv till.

Planering av utbildningsplatser

Utredningen föreslår en fyraårig planering vad gäller utbildningsplatser vilket skulle skapa en längre planeringshorisont för Högskolan. Det skulle också skapa en kontinuitet kring vilka utbildningsprogram och kurser som ges vilket sannolikt är positivt för vårdverksamheten och presumtiva studenter.

Tidsaspekt

Utredningen föreslår att implementeringen av förslaget ska göras redan 2020. Högskolan är tveksamma kring att införa förslaget i sin helhet redan 2020. Planering och omställning av utbildningsutbud kräver tid för att kunna erbjuda utbildning av god kvalitet. Det är Högskolans uppfattning att utbildningsstart för den fjärde inriktningen är möjlig tidigast HT 2021.

I utredningen föreslås att de lärosäten som vill ge den nya specialistsjuksköterskeexamen, AKS, behöver ansöka om tillstånd hos Universitetskanslersämbetet (UKÄ). Om examensbeskrivningen träder i kraft 1 juli 2020 bedömer utredningen att AKS kan starta tidigast HT 2021 efter ansökan till UKÄ. Med anledning av detta ser Högskolan inga möjligheter att starta denna utbildning redan hösten 2020. Studentkåren i Skövde uttrycker en oro att den korta tidsaspekten kan resultera i att ett redan överbelastat ämnesområde måste skynda på processen vilket kan leda till försämrade undervisnings- och utbildningskvalité.

Ansvar för specialistutbildningarna

Utredningen anser att huvudmannaskapet för sjuksköterskors specialistutbildning fortsatt ska ligga på universitet och högskolor. Högskolan ställer sig positiva till detta förslag och ser det som

en nödvändighet för att garantera att utbildningen baseras på vetenskaplig beprövad erfarenhet. På detta sätt skapas förutsättningar för en god utveckling av ämnet och forskningen inom omvårdnad. Vidare instämmer Högskolan i utredningens förslag att ett VULF-avtal, motsvarande det ALF-avtal som finns för läkare, ska ingås mellan staten och vårdgivare. På detta sätt kan fokus på forskning inom området öka vilket ger förutsättningarna för en ökning av för utbildningarna relevant kompetens.

Fristående kurser

Högskolan ställer sig positiv till utredningens betoning på fristående kurser som ett stöd för det livslånga lärandet. Högskolan ser sig som en självklar aktör och samverkanspartner för att möta behovet av kontinuerligt lärande hos både sjuksköterskor och specialistsjuksköterskor.

Barnmorskeprogrammet

Beträffande ändrad barnmorskeexamen vill Högskolan föra fram behovet av att det inom en snar framtid görs en specifik utredning av barnmorskeutbildningen, med fokus på en direktutbildning till barnmorska alternativt en förlängd utbildning. Att enbart ändra examensbeskrivningen med bibehållen längd på utbildningen ses inte som ett alternativ då det vid UKÄ:s senaste utvärdering konstaterades att studenterna inte ges förutsättningar till breddad och fördjupad kunskap inom ämnesområdet pga. att barnmorskeutbildningen är för kort och därigenom för komprimerad.